

g l a s

slovenske kulturne akcije

Leto VII. 5 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 3. 1960

“ZDRUŽENI IGRALCI - CLEVELAND - ZDA”

Pod to oznako se v dnevniku Slovenske kulturne akcije začne novo poglavje...

Slovenska kulturna akcija je več kakor samo krajevno društvo ali pa samo knjižna založba v zamejstvu pišočih književnikov in znanstvenikov — postala je simbol po svetu raztresene trdožive družine, simbol novih sil in pa dokaz, da tudi po letih življenja v tujini ni najno, da kulturno umremo.

Seveda ima ta organizacija finančne težave, mimo katerih še v domovini in v normalnih razmerah nobena zgolj kulturna organizacija ni mogla (in tudi danes, kakor vidimo, ne more) iti.

Mnogo idej, pomenkov in pisem se je rodilo ob delu Kulturne akcije. Rodil pa se je tudi nov sloj ljudi, ki ne samo upoštevajo kulturno delo ali ki uživajo ob njem, ampak ki tudi razumejo, da je treba prilivati olja goreči lučki, da ne ugasne predčasno... Kljub različnim deželam, v katerih živimo, kljub različnemu gledanju na druga dnevna vprašanja, se danes mnogi zavedajo važnosti dela, ki ga opravlja SKA, posebno z izdajanjem knjig in revij. Z mecenskimi darovi ali pa vsaj darilci pomagajo držati našo kulturno ustanovo pokoncu. Zdaj, pred tedni, pa se je pojavil nov tip “kolektivnega mecena”, ob katerem se je vredno posebej ustaviti.

Kakor povsod, kjer živijo Slovenci, so tudi v Clevelandu ljudje, ki ljubijo gledališke deske in ki v gojenem slovenskem jeziku skušajo vzgajati ljudi z odra. So to igralci in režiserji, ki se ne boje težav in žrtev, s katerimi je vsaka predstava tesno združena. Skupina, ki si je naredila ime “Združeni igralci”, je nastopila pred slovensko publiko, tako kakor nastopajo slovenski igralci v Trstu, Buenos Airesu ali Avstraliji. Po prireditvi pa se je zgodilo nekaj, česar doslej nismo poznali: Združeni igralci, katerih imen žal nimamo pri roki, anonimni ljubitelji in gojitelji slovenske besede, ki kljub trdi borbi sredi okolja, ki je vse prej kakor naklonjeno kulturnemu delu, niso pozabili svojih idealov in ki so brez dvoma brali o težavah, s katerimi se bori njena “revnejša kulturna sorodnica” na južni polobli Amerike, so poklonili celotni čisti dobiček večera Slovenski kulturni akciji.

Ne bi se ob tem dogodku tako dolgo ustavljali samo zato, ker bi znesel sto dolarjev pomenil novo zamašeno luknjo na plavajočem brodu, kaj je takih in tudi večjih daril že nekaj bilo (čeprav žal malo...) in

(Dalje na 4. strani.)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Natisk petega letnika se bliža koncu in kmalu bodo vse publikacije med naročniki. Ali ste poravnali naročnino za peti letnik? Lepo prosimo, da poravnajo naročnino tudi tisti, ki še niso plačali četrtega letnika ali še letnikov od prej.

Jubilejno naročnino jih je plačalo zelo lepo število. — Pridružite se jim še Vi!

“Do danes sem živel sicer z namenom, kolikor toliko važno mesto v človeštvu doseči, potrudil se pa nisem, poiskati si pripomočkov v dosego tega namena. To mora odslej biti drugače. Jaz uvidevam čedalje bolj, da človek, ki hoče kaj doseči, niti ne sme gledati ne na levo ne na desno, id est: on se ne sme dati odvrtni od svojega cilja radi kake malenkosti, ali se dati ostrašiti radi kake neprilike, ne — ‘le naprej, dokler je še vetra kej!’ Tako se naj razumeva zgornja trditev, ne pa da bi naj človek ne bil pozoren na svoje okoliščine. V tem smislu hočem i jaz delovati — — — Način, kako hočem svoj cilj doseči, naj si splošno narišem. Moja misel je, da mora biti človek v vsaki stvari kolikor toliko poučen, a čno mora strokovnjaško znati. Nagibljem se k pisateljevanju in pesništvu; in ravno temu, če sploh komu, treba je znati kolikor toliko vsako stvar, to pa, če hoče postati dober pisec. Jaz mislim torej vse jezike (moderne) preučiti, da se seznanim z deli imenitnejših pisateljev v izvorniku, kajti fakt je, da prevod ne doseže izvornika.”

Dragotin Kette,
Zbrano delo, II,
str. 241.

Pred izidom:

DNEVI SMRTNIKOV

(Izbor slovenske zamejske proze
po letu 1945)

Uredil prof. Alojzij Geržinič

V delu:

ZGODOVINSKI ATLAS
SLOVENSKEGA OZEMLJA
Pripravil prof. Roman Pavlovčič

V pripravi:

SLOV. LIKOVNA UMETNOST
V ZAMEJSTVU
Uredil Marijan Marolt

Tiska se:

MEDDOBJE V, štev. 3-4

TARIFA REDUCIDA

Concesión 6223

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

— Decembrska številka ljubljanske revije "Naša sodobnost" objavlja anketo o abstraktni umetnosti. Sodelovalo je več umetnikov, kritikov in pisateljev. Melita Vovk se vprašuje: Ali naj odklanjamo abstraktno umetnost zaradi gledalčeve komodnosti, ker zavrača nujnost razmišljanja, ki mu ga narekuje ta ali ona abstraktna slika, in zato enostavno vzklikne: tega ne razumem, to je zanič? — Ali naj odklanjamo abstraktno umetnost, čeprav je že toliko vplivala na vse oblike sodobnega življenja, v arhitekturi, v industriji, v uporabni umetnosti? — Dekorativna abstrakcija je morda edina oblika abstrakcije, ki je ne napadajo njeni najbolj zagrizeni nasprotniki, čeprav ni njena edino nujna oblika: V umetniku je bilo doživetje forme močnejše od doživetja konkretne objektivnosti, zato je njegova oblikovalska izpoved težila k absolutni svobodi ustvarjanja. Če ne bi gledalec opazoval togo, vnaprej odklonilno, bi tu pa tam v tej osebni izpovedi odkril nekaj občečloveškega, morda bi tudi v njem zazvenel odmev umetnikovega hotenja. Pustimo torej umetniku svobodo oblikovanja, saj nam še vedno ostane svoboda gledanja. Zakaj se bojimo, da gre prizadevanje, ki zadeva formo, na račun vsebine? Čar sodobnih likovnih del je ravno v nakazovanju nekega problema, ki se gledalca tolikanj dojmi, da o njem samostojno razmišlja, čeprav morda ogorčeno, a vendar prizadeto, nikakor pa ne samozadovoljno, s pomirljivim ugodjem nad čudovito urejenostjo našega planeta. — In končno, kar se umetnosti tiče: ni dobre in slabe umetnosti. Je samo umetnost. So slabe abstrakcije, so pa tudi slabe slike vseh možnih stilov in "izmov". Iz vseh stilov, torej tudi abstraktnih, se nekaj del plašira v večno zakladnico umetnosti, ki bo, upajmo, človeštvu ostala. Za to prihodnjo selekcijo pa umetnost potrebuje časa, umetnik pa svobodo ustvarjanja. Umetnostna selekcija, s pregradami kot v vrtnarstvu, se v umetnosti do sedaj še ni obnesla.

Beno Zupančič piše: "Zmeraj sem bil prepričan, da je lahko neko delo univerzalno samo zaradi individualnega ali v našem primeru internacionalno zaradi nacionalnega. Ali je lahko neko delo internacionalno kljub temu, da ni nacionalno? In končno, ali res lahko predvsem umetnost, ki je anacionalna, zbližuje narode? Navsezadnje si lahko zastavimo vprašanje: Ali sploh obstoji umetnost, ki ni nacionalna? Po nekaterih delih moderne (in ne samo abstraktno) likovne umetnosti sodeč, bi človek pritrdil, saj so mnoga izgubila nacionalno obeležje celo v zadnjem, kar jim je sploh še ostalo — v barvah. Kakor hitro si na zadnje vprašanje odgovorim pritrdilno, se mi seveda nemudoma zastavi isto vprašanje v nekoliko obrnjeni obliki: Če je neko delo anacionalno, ali je potem sploh še umetniško? In tu ne bi mogel govoriti samo o likovni umetnosti, pregledati bi moral vse zvrsti, od glasbe do plesa do literature. To je pa za amaterja le malo preveč."

— Lucijan Marija Škerjanc je napisal monografijo o Antonu Lajovu ob skladateljevi osemdesetletnici. Delo je izdala SAZU, razred za umetnost. V Naši sodobnosti je napisal kri-

DR. IVANA AHČINA SPOMINI

Ni jih!

In to je velika škoda! Smrt je iztrgala pero iz roke, ki bi znala napisati memoare, in ti bi imeli tudi literarno vrednost kajti dr. Ahčin je bil "causeur", kakor smo jih imeli malo in jih ne bomo srečali spet tako kmalu. Če velja, da se genij rodi ve likemu narodu vsakih sto let eden, smo ob izgubi dr. Ahčina še bolj osiroteli. Ko sem ga zadnje čase njegove bolezn obiskoval, sem hotel tvegati in mu reči, naj napiše spomine. Toda v njegovega lica je žarelo toliko volje do življenja, v razgovoru je bil razgledan in živahen, da sem mu včasih kmaj sledil... Odhajajo drug za drugim in kakor nam povedo poročila, za pisanje naše polpretekle zgodovine ni bilo časa. Kako bomo mogli izoblikovati pravo podobo našega časa?

Ali dr. Ahčin res ni vedel, kako je bolan? Proti kncu je gotovo vedel! V globini je moralo biti nekaj mirnega računanja s poslednjo gotovostjo, ker sem zlasti ob nekaterih snoveh opazil kako me je pogledal, kakor bi mi hotel nakazati: to si pa zapomni... Ob nekaterih me je kar pretreslo, saj je bila slika podana skozi njegove spomine, res čisto drugačna, kakor pa smo splošno mislili. Zlasti me je pretreslo, kadar sem si po tolikih letih mogel razložiti marsikaj, česar takrat nisem razumel.

Blejski sporazum

Kakor že več let zaporedoma, je v poletnih mesecih 1933 bival dr. Korošec na Begunjah, kjer je imel najeto prostorno poslopje z velikim vrtom. Kadar sem bil kje v bližini, sem bil tudi povabljen med goste, zlasti ob nedeljah popoldne. Prav takrat so se pogajanja za sporazum med Hrvati in Srbi nekoliko ustavila in je bil dr. Korošec v skrbeh. Nikdo ni imel pravice nikdar nič vprašati, če pa je bil že kdo kdaj toliko neroden, je prejel odgovor, da "bi mogel kar okoli Triglava bežati nazaj proti Ljubljani..." Tisto nedeljo popoldne pa je zapel telefon in klical dr. Korošca. Ko se je vrnil, je bil zelo pomirjen, šel je tako daleč in nam povedal, da so se razgovori sprožili z mrtve točke, na vedel kraj, kjer se pogajanja nadaljujejo in dodal: "Sedaj p nisimo več daleč od uspešnega konca." Bilo je že v juliju in na petstot med Nemčijo in Poljsko je hitro naraščala. Že v aprilu 1939 nam je dr. Korošec nakazal, da "nevihta na jugu Evrope ne bo, pač pa se pripravlja na severu, med Poljsko in Nemčijo". Po 1. 1935 je bil dr. Korošec glavni opornik politike za zbližanje s Hrvati in videti je bilo, da smatra priprave za bodoči sporazum tudi kot svoje delo. V avgustu se je evropska kriza hitro razpletala in me proti koncu istega meseca zajela na počitnica na Bledu. V zadnjem tednu meseca je bilo jasno, da je do podpis sporazuma manjkalo samo še nekaj dni in dr. Korošec je bil dovolj optimističen. Ko se je začela odločilna konferenca na Bledu — saj je trajala samo en dan —, sem bil tam kot dopisnik francoske agencije Havas, za "Slovenca" pa so opravljali službo drugi tovariši. Jutranji brzovlak je pripeljal iz Beograda cel vladu, prišel je tudi dr. Maček in prišli so novi bodoči člani vlad. Velika pritična dvorana hotela Toplice je bila pravo mravljišče ljudi in novic. Brž sem mogel zaznati, kako se ustvarja atmosfera, v kateri bo stik z nekaterimi osebnostmi nemožna. V prv dopoldanskih urah je n. pr. že telefoniral posebni urednik glavnega hitlerjevskega glasila "Völkischer Beobachter" svojemu listu v München in nekaj minut za tem smo že "vsi" vedeli, ko je telefoniral: da sta se Cvetković in dr. Maček odpravila na odločilno avdienco h knezu Pavlu na Brdo, vendar je konferenca tik pred zlomom in do sporazuma med Hrvati in Srbi ne prišlo... Telefoni Toplic so bili pod "cenzuro", vendar smo čudili nemški "psihologiji", ki se je znala tako hitro razkrinkati in pokazati, kam nemška politika stremi... Ko sem križaril dvorani in iskal podatke, je prihitel prijatelj in mi zašepetal, da naj grem takoj na telefon dr. Benedika v bližnji vili. Nemalo se

se začudil, ko sem spoznal glas dr. Korošca — in to glas tistih njegovih trenutkov in razpoloženj, ko smo se vsi "kar tresli". Samo Mojzes je znal najbrž tako govoriti svojim Izraelcem, kadar je nanje sipal svoje strele. Bil sem v silni zadregi, komu naj v Toplicah sporočim Koroščevo misli. Že zjutraj sem opazil, kako se je iz halla umaknil na teraso šef presbiroja Begdanović in sedel globoko v fotelj (tam je potem ostal ves dan do večera, dokler ni bilo vse mimo). Primaknil sem se k njemu in mu sporočil misli iz Begunji, saj sem vedel, da je bil Korošček osebni prijatelj; Reakcije ni bilo; kakor da je izgubil sluh, vid in vse čute. "Največ stori tisti, ki sploh nič ne stori..." je velo iz njegovega obraza. Krenil sem drugam in hotel prodreti v prvo nadstropje, a je bil prehod nemogoč; opazil sem tovariša, ki je imel dostop in mu označil, kaj bi rad. Ni bilo uspeha; v letu 1945 je bil potem med prvimi, ki so dobili ugleden položaj v novem režimu v Ljubljani... Spet je priteknel prijatelj in spet sem moral na telefon; razložil sem, kako je bilo in kaj se dogaja. Popoldne se telefon ni več oglašal in ko je bilo v prvih popoldanskih urah kosilo na vrtu in sta mizi predsedovala Cvetković in dr. Maček, sem se nemalo začudil, da sem bil pozvan in da me je mesto čakalo, ko sem se nekoliko zamudil.

Popoldanski dogodki so bili že bolj mirni, po hallu sta v glavnem krožila bodoči notranji minister dr. Mihaldžić in general Nedić. V višja nadstropja nikdo ni več šilil, zanimalo nas je samo toliko, katere osebe odhajajo navzgor in kdo od njih se bo vrnil v hall v fraku ali svečani obleki, kajti ob petih je bila zaprisega nove vlade na Brdu. Vse se je pomirilo, Bled je bil spet star med peto in sedmo uro, ko se je vlada vračala. Ni bilo kaj dela; hodil sem ob jezeru in mislil na dr. Korošca v Begunjah. Kako naj si razlagam njegovo prizadetost in silno "ogorčenje". Ko se je nova vlada vrnila, se je kmalu izvedelo: vsi gredo pred odhodom večernega brzovlaka v Begunje pozdravit dr. Korošca. Ko sem gledal za avtomobili, ki so drveli proti vzpetini na levo, sem si mislil: Ali gredo gledat, kako bo gospod izpil kupo do dna?, misli pa si nisem upal dati izruza. In ko se je potem, zlasti po naglem izbruhu druge svetovne vojne, razlagalo, zakaj Slovenija v Blejskem sporazumu ni prejela enakega statuta kot Hrvatska, je bilo poudarjano: Jugoslavija bi v tistih časih tako obsežne operacije ne prenesla.

Ko sva toliko let po teh dogodkih o Blejskem sporazumu govorila z dr. Ahčinom, me je nakrat pogledal — tako govore oči, kadar hočejo nakazati: To si pa zabomni! — in dejal: "Dr. Korošec je bil nad sporazumom zelo razočaran. Obljubljeno je imel in bil je prepričan, da bo Slovenija v sporazumu prejela isti položaj kot nova Savska banovina (hrvatski Savska in Primorska banovina sta bili združeni in novi Savski banovini so bile podeljene obsežne pravice). Toda v Beogradu so besedo snedli... Sicer pa verjetno tam s sporazumom niso mislili resno, ko so poslali v prednjo vrsto ekipo, ki pri Srbih ni imela močne zaslombe... Dr. Korošca je to zelo bolelo in verjetno njegovo hiranje v letu 1940 pospešilo." In kakor da bi razvijal začeto nit naprej, je dr. Ahčin nadaljeval: "Po Koroščevi smrti je slovensko politiko v vladi zastopal in vodil dr. Kulovec. Kako je bil razočaran! Prihajal je med nas v Ljubljano in nam govoril, da naprej ni mogoče in da bi najraje odstopil. Povsod gluha ušesa in nič ni možno doseči... V Zagrebu je imel dr. Kulovec mnogo prijateljev in upali smo, da bo tam mogel še bolj zastaviti svoj vpliv. Pa nam je pravil: Oh, v Zagrebu je še slabša kot v Beogradu. V Beogradu imajo navadno za nas več razumevanja kot oni v Zagrebu... Mislil je, da bo v Zagrebu našel kaj stikov in opore pri ljudeh, ki so izšli iz krogov Janeza Ev. Kreka. Toda med njimi ne je vse podrlo in so že hiteli v prve vrste šovinizma."

Ko sem odhajal od dr. Ahčina, sem vezel spomine na dogodke na Bledu in na telefonske razgovore z dr. Koroščem. Ali je moral tisti dan ostati dr. Korošček "konfiniran" v Begunjah, da ne bi prišlo do uresničitve tistega dela sporazuma, ki bi govoril tudi o Sloveniji?

(Dalje na 4. strani.)

tiko o knjigi Pavle Merku in začenja: "V resnici leži pred mano knjiga, za katero mi je popolnoma nerazumljivo, kako je mogla Slovenska akademija znanosti in umetnosti, ta najvišja slovenska kulturna ustanova, prevzeti nase odgovornost in jo izdati pod svojim imenom. Zakaj od knjige, ki izide med deli SAZU — Razred za umetnost — pričakujemo, da bo jasna in točna, da bo ustrezala znanstvenim vodilom in metodam, da bo razpravljala o umetniških vprašanjih in dejstvih dognano in resno in da bo brez naivnosti in nebogljenosti. In, konec koncev, lahko tudi pričakujemo, da bo pisana v korektni slovenščini."

— Prodaja knjig v žepnih izdajah v Združenih državah stalno narašča. V letu 1958 so prodali nad 300 milijonov izvodov in v prvem četrtletju 1959 se je ugotovilo, da bo ob zaključku leta prodaja preseгла številko 400 milijonov. Preračunali so, da je od leta 1940, ko so začeli s temi izdajami, šlo med ljudi nad dve milijardi izvodov. Glavna značilnost izdaje je, da je zelo poceni, najcenejši izvod stane 25 centov, čez dolar pa cena ne gre. Najbolj gredo v prodajo dela poljudne znanosti, v zadnjih letih zlasti o sodobnih tehničnih iznajdbah; v literaturi je največ zanimanja za dela Huizinga in Trevelpana, Schillerja in Goetheja, Strindberga in Tolstoja, Lessinga in Moliéra, za Racina, Sartra, Camusa, Unamuna, Lorca, Ibsena, Vergo, Pirena in klasike antike: Homerja, Ajshila, Vergila, Sofokleja.

— Italijanska založba S.E.I. je izdala kritično delo o pesniku Prešernu. Delo je sestavil Bartolomeo Calvi. Obsega 252 strani in stane 1.200 Lir. Knjiga ima naslov: "Fonti italiane e latine nel Prešeren maggiore." Založba: SEI, Corso Regina Margherita 176, Torino.

Slovensko Narodno gledališče — Drama iz Ljubljane je po desetih letih spet gostovala v Zagrebu. Uprizorili so I. Cankarja dramo "Za narodov blagor" in novo delo M. Bora "Zvezde so večne". Ko je Drama gostovala v Borovu dramo v Beogradu, je bila kritika neugodna. Matej Bor se je zato zapletel v polemiko z urednikom beograjske Politike.

odmevi

— "Misli", glasilo Slovencev v Avstraliji, objavlja v oktobrski številki 1959 poročilo o Mertiku Stanka Kocipra, ki ga je napisala Pavla Miladinovič. Med drugim pravi:

"Kociprova knjiga Mertik je izšla v založbi Slovenske kulturne akcije pred leti. Je tudi že vsa razprodana, nekje pa je obležalo pol tucata izvodov in te imajo zdaj v razprodaji naše Misli. Vesela sem, da je do tega prišlo, zakaj tako sem zdaj tudi jaz dobila knjigo v roke in jo prebrala. Kaj naj rečem? Najprej to: škoda, da knjige ni več na trgu. — ... Kocipro hvaležen bralec ne more kaj drugega kot "peti slavo", kakor so vsa njegova dela en sam slavospev Prlekiji. Mertik me je popolnoma prevzel. Kot da je v Kocipru posebljena vsa ljubezen do njegovih izmučenih ljudi do revne, toda prelepe Prlekije, tako visoka je njegova pesem rodni grudi. — Blagor človeku, ki more in zna tako zvesto ljubiti svoj kraj in svoje ljudi kot Kociپر!"

(Dalje s 3. strani.)

Memoarov dr. Ahčina ne bo in ne bo se odprla zaskladnica naše politične zgodovine iz zadnjih trideset let. Bil je intimen prijatelj dr. Korošca in to tako daleč, da se je zdelo, kakor da bi bil nekatere njegove lastnosti podedoval. Najbolj škoda pa je, da iz spisov ne bo vzklika resnica, kako je šla in gre pot slovenske politike pravilno naprej in da je bila v Koroševih rokah taka, kakor je morala biti. Saj je bilo mogoče treba taktično spremeniti celo ime politične informacije, šlo pa je le za to, kako graditi Slovenijo v pravo samostojno enoto in ji izklesati pravo obliko. Pa je pri tem vidna tista velika poteza, ki bi še bolj izstopila v Ahčinovih spominih: prave slovenske politike ne moremo naslanjati na izbruhe protisrbske ali protihrvatske histerije. V taki politiki ni bilo nobene rešitve. Počasi bi se morala izoblikovati zavest, da moramo biti do Beograda in Zagreba enako stvarni in predvsem brez iluzij. Geslo: pot Slovencev v Beograd vodi samo skozi Zagreb je prav tako negativno, kakor tisto, ki pravi, da nas more samo Beograd rešiti pred nevarnostjo narodne smrti in kleščah med severom in zahodom. Iz zgolj negativnih postavk bi moralo vzkleti spoznanje, da je pravo sožitje možno samo med enakopravnimi narodi. Dobro se spominjam sestanka akademikov v Ljubljani v letu 1927, ko je prišel predavati dr. Ko-

rošec. Bil je nekaj tednov poprej v Budimpešti in komaj je začel govoriti, je vzkliknil: "Fantje, kdo med vami zna madžarsko? In kdo se bo odločil učiti se madžarski jezik?"

Pri dr. Ahčinu je bilo ogromno širokogrudnosti in neizmerne potrpežljivosti. V modernem uredništvu je delo nagajalo s tem, da je žrlo živce. Kolikokrat je bilo v uredništvu razpoloženje, da bi človek dobesedno "iz kože skočil...". Nikdar ga nisem slišal, da bi vsaj glas povzdignil in segel v razvoj z ostro besedo. In kadar je nanesla prilika: kramljanja z njim so bila užitek... Bil je pravo nasprotje pokrajini, v kateri je bil rojen: prav nič trmast, nič nezaupen, brez vsakega janzenističnega človekomrzi. Le od časa do časa rahel val skepse, ki pa je ostal samo v očeh in čez usta ni prišel, in iz oči je kmalu zavelo spoznanje o tem, kako velika reva je človek in kako zasluži razumevanje in ljubezen. Bil je vzgled ravnotežja in v še večji meri sem ga opazil samo pri dr. Korošču. Stisnjenim med toliko narodov je prav ta čut neprestane zavesti pravega ravnotežja verjetno eden glavnih temeljev slovenske politike. Kajti iz pravega tehtanja izvirajo: zanesljivost sodbe, mir, modrost in —vkljub udarcem— optimizem.

Zato je škoda, da Spominov izpod Ahčinovega peresa ne bo.

Ruda Jurčec

doma in po svetu

— Italijanska založba Paravia je izdala prevod dveh Bevkovih mladinskih knjig pod skupnim naslovom Ragazzi soli. Knjiga je izšla v izbirki Le gemme d'oro (Zlati biseri); je odlično opremljena, prevedel pa jo je Ezio Martin.

— Mladinska založba v Ljubljani ima več zbirk: Kondor, Globus, Sinji galeb, školjka, Zlata ptica. Vse zbirke izdajo letno nad 150 knjig in se naklada giblje med 15 in 20 tisoč. Zato tiskajo večinoma na recalcijon in je papir zelo cenen. V zbirki Kondor je na pr. izšel Gradnikov prevod Dantejevega Pekla z naklado 20.000. Knjige te zbirke so večinoma izredno poceni, dasi so bogate z ilustracijami. V zbirki Kondor bodo izšli tudi Izidorja Cankarje Obiski.

— Katoliška univerza v San Louisu v ZDA je odprla veliko knjižnico, ki so ji dali ime po papežu Piju XII. Knjižnica napoinjuje poslopje petih nadstropij; pročelje stavbe je 74 m dolgo, v globino pa sega poslopje 43 m. V stavbi so študijske dvorane za 1500 oseb in skladišča za milijon knjig. Edinstven je oddelek, kjer je občinstvu dostopen velik del najvažnejših starih rokopisov Vatikanske knjižnice v mikrofilmih. Za te posnetke je dal privoljenje pokojni papež in imajo tako sedaj nad 30.000 posnetkov vatikanskih rokopisov.

— Med priročnimi enciklopedijami je znan Petit Larousse. Sedaj je izšla nova izdaja Petit Larousse 1960 z najnovejšimi iznajdbami;

napovedujejo, da bo kmalu izšel španski prevod, ki je zlasti v Argentini zelo razširjen.

— Francija je slavila stoletnico smrti Alexisa de Tocqueville, ki je napisal delo Demokracija v Ameriki in s tem začel cpirati polje politični filozofiji. Delo je dolgo slovelo kot klasično in je zadnji čas še pridobilo na pomenu, ker je Tocqueville pred več ko sto leti napovedal, da se bosta Amerika in Rusija nekoč spopadli za premoč na svetu, ko bo Rusija zavladala nad vzhodno, Amerika pa nad zahodno polovico zemeljskega planeta.

— Umril je v Beogradu tenorist Josip Rijavec, ki je v dobi med prvo in drugo svetovno vojno nastopal na odrih v Jugoslaviji in tudi po drugih opernih gledališčih v Evropi in obeh Amerikah. V New Yorku je imel tak uspeh, da so ga nazivali naslednika velikega Carusa. Nastopal je tudi v Buenos Airesu in je na nekem koncertu v Colónu vključil tudi slovensko narodno pesem.

— Umril je v Ljubljani prof. Rudolf Fajs, ki je bil po letu 1945 dolga leta profesor na tržaških srednjih šolah in je ustanovil za dijake literarno glasilo "Literarne vaje", ki so imele velik uspeh in so dale mnogim mladim pobudo za pisanje.

Z. S.

(Dalje s 1. strani.)

bi samo želeli, da Združeni igralci najdejo čim več posnemovalcev, ampak govorimo o njem, ker ta spontani in nepričakovani izraz kulturne solidarnosti in kulturne zavesti pomeni več kakor pa to, kar številčno izraža: pomeni namreč, da se preko vseh kontinentov povezuje misel o nujnosti kulturnega dela, pa tudi o nujnosti medsebojne moralne in materialne pomoči. Dokler pa bomo kulturno delali in kazali tako stopnjo kulturne zrelosti, bomo živeli in ni nobene nevarnosti, da bi izginili sredi milijonskih mas brez koristi za svoj narod in pa za narod, sredi katerega živimo.

Neznani "Združeni igralci iz Clevelanda" bodo ostali za vedno znani v letopisih kulturnega dela v zamejstvu.

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejia, FONDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Federico Grote", Montes de Oca 320, Buenos Aires.